

22.12.2020 r. LEKCJA POZAEKRAKOWA – PRACA WŁASNA:

Temat: Twórca i jego dzieło – Ignacy Krasicki – KNO.

Podręcznik str. 140-142 – zapraszam.

Słowa kluczowe

Zaproponuj własną kolejność słów kluczy z tego tematu. Możesz kierować się tym, co cię zaintrygowało, poruszyło, zaskoczyło itp. Przygotuj krótkie uzasadnienie swojej propozycji.

oświecenie

biblioteka

„Monitor”

„Zabawy Przyjemne i Pożyteczne”

Konstytucja 3 maja

Pokaż słowa w chmurze

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

bajka

bajka

dopuszczalne w grach (i) ✓

► bajka

utwór pisany prozą lub wierszem, którego bohaterami są najczęściej zwierzęta, ludzie bądź przedmioty

NOTATKI Z LEKCJI:

BAJKA JAKO GATUNEK LITERACKI – PODSUMOWANIE

Bajki odznaczają się następującymi cechami:

- ✓ **narrator** – osoba, która opowiada jakies wydarzenie, przedstawia bohaterów, formuluje morał, czyli pouczenie wynikające z bajki;
- ✓ w każdej bajce występują bohaterowie, czasem mamy do czynienia z akcją; bohaterami bajek mogą być ludzie, ale najczęściej są nimi zwierzęta;
- ✓ bajki są **pisane wierszem** (poezją a nie prozą), można w nich odnaleźć rymy, tekst bajek jest rytmiczny, ich nieregularna budowa, jaką czasem stosują autorzy, ma za zadanie przyciągnąć uwagę czytelnika, zainteresować go konkretnym, szczególnie ważnym fragmentem. Autorzy bajek często wplatają do utworów elementy dialogu, mówimy wtedy, że bajka została udramatyzowana;
- ✓ mimo że **bohaterami bajek są najczęściej zwierzęta**, w rzeczywistości mają one cechy (zalety i wady) ludzi, zwierzęta są upersonifikowane (personifikacja = uosobienie = jeden ze środków stylistycznych);
- ✓ takie przedstawienie cech ludzi, którzy zostali zastąpieni przez zwierzęta, nazywamy alegorią, a bajki mają wymowę alegoryczną, co zbliża je w tym przypadku do przypowieści;
- ✓ **alegoria** – przedstawienie przedmiotów, roślin i zwierząt polegające na nadaniu im sensu przenośnego;
- ✓ bohaterowie bajek są zazwyczaj zestawieni na zasadzie przeciwieństwa – kontrastu;
- ✓ **każda bajka zawiera morał**, czyli pouczenie, które może być sformułowane wprost (na końcu lub na początku bajki), albo może wynikać z przedstawionej sytuacji bądź wypowiedzi bohaterów.

DWIE ODMIANY BAJKI	
BAJKA NARRACYJNA	BAJKA EPIGRAMATYCZNA
bajka rozbudowana, z akcją, kilkoma bohaterami i fabułą opowiedzianą przez narratora; w bajce narracyjnej może występować kilka motywów, zawiera ona zwykle zdania dłuższe, rozbudowane, oznajmujące. Autorzy bajek narracyjnych operują dowcipnym pomysłem, grą słów.	bajka bardzo krótka, zwięzła, z jednym bohaterem i jednym motywem, np. bajka Ignacego Krasickiego <i>Pan i pies.</i>

Pan i pies Ignacy Krasicki

Pies szczekał na złodzieja, całą noc się trudził;
Obili go nazajutrz, że pana obudził.

Spał smacznie drugiej nocy, złodzieja nie czekał;
Ten dom skradł; psa obili za to, że nie szczekał.

Jest to czterowersowa bajka o czujnym psie, który szczekaniem ostrzegł pana przed złodziejem. Jednak został za to ukarany biciem, ponieważ pan nie mógł spać. Nauczony smutnym doświadczeniem, następnej nocy smacznie spał, tak jak i jego właściciel. Niestety również został zbity, ponieważ w tym czasie złodziej okradł mieszkanie.

Moral: Są ludzie, którym nie sposób dogodzić, dlatego nie warto się dla nich starać. Zawsze będą innych obwiniać o własne błędy.

Alegoria: Pies wyobraża w tej bajce odpowiedzialnego obywatela (być może samego pisarza), który alarmuje władzę, że krajowi zagraża niebezpieczeństwo. Pan natomiast to uosobienie złego władcy, który nie słucha ostrzeżeń, ale nie chce ponosić odpowiedzialności za swoje błędy.

Autor ostrzega przed lekceważeniem czyjejś pracy oraz rad i przestróg innych (**szanuj cudzy wysiłek**). Potem można tego żałować.

WYKOAJ PONIŻSZE ĆWICZENIE W ZESZYCIE PRZEDMIOTOWYM:

Jakimi cechami charakteryzują się bajki? Wybierz odpowiednie sformułowania spośród słownictwa podanego w ramce.

utwór pisany prozą, często występują w niej zwierzęta, krótki utwór pisany wierszem, pojawiają się w niej wyłącznie postaci ludzi, skomplikowana budowa, zawiła akcja, poważny i podniosły nastrój, pouczający charakter utworu

PRAWIDŁOWA WERSJA – WERSJA DO SPRAWDZENIA:

???

IGNACY KRASICKI

Ptaszki w klatce

wolnelektury.pl

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

IGNACY KRASICKI

BAJKI I PRZYPOWIEŚCI

Ptaszki w klatce

«Czegoż płaczesz? — staremu mówi czyżyk młody —
Masz teraz lepsze w klatce niż w polu wygody».
«Tyś w niej zrodzon — rzekł stary — przeto ci wybaczę;
Jam był wolny, dziś w klatce — i dlatego płaczę».

Bezpieczeństwo, Niewola,
Wolność, Młodość, Starość,
Szczęście, Ptak

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/ptaszki-w-klatce>

Tekst opracowany na podstawie: Ignacy Krasicki, Bajki, oprac. Zbigniew Goliński, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków, 1975

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Dariusz Galecki, Marta Niedziałkowska, Olga Surtkowska, Zbigniew Goliński.

Okładka na podstawie: [juanitagues@Flickr](https://www.flickr.com/photos/juanitagues/), CC BY-SA 2.0

Wspieraj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeład 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 000070056.

Dołącz do **Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur** i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeład darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).

KOMENTARZ INTERPRETACYJNY DO BAJKI „PTASZKI W KLATCE”:

Krasicki poruszył tu problem uniwersalny, ważny właściwie dla każdej żywej istoty, pragnienie wolności. *Ptaszki w klatce* to rozmowa dwóch uwięzionych w klatce czyżyków. Pierwszy, młodszy, urodził się już w niewoli i nie zna smaku wolności, nie rozumie jej. Akceptuje swe życie w klatce jako coś naturalnego. Nie zgadza się z nim drugi – stary czyżyk. On kiedyś żył na swobodzie, został jednak uwięziony. Nigdy nie przyzwyczaił się do niewoli, zawsze będzie pragnął wolności.

■ CECHY GATUNKOWE BAJEK

- krótkie, zwarte utwory epickie o charakterze alegorycznym
- cel: wyśmianie ludzkich wad i przywar, autor ukrywa je pod postaciami zwierząt lub przedmiotów (maska)
- obecność **morału** – pouczenia – obecność narratora, który przedstawia historię i formułuje morał.